

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена*

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4
фор., на по године 2 фор.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
8 фор., на по год. 3 фор.За све остале земље године
20 фран. у плату, на по године
10 фран. у плату.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштом
упутницом неосредно админис-
трацији „Гласа Црногораца“ на
Цетиње, а коме је наручије, г.
Перу Рамачевићу, к. ц. аген-
ту у Котор. Доноси се шаљу
уредништву. Рукописи се не вра-
ћају.За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет цифра
по 2 новчића на први пут, а
за сваки даљи пут по 1 новчић.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 18 априла.

Петроградско „Н. Вреја“ пише:
„Нијесу нам још стагли одиви ау-
стро-угарске штампе на наш по-
сљедњи чланак о руско-аустријским
односима, али смо ми већ извије-
штени, какав је утисак учинила у
бечким мјеродавним круговима у
Бечу налазе, да ми нијесмо сасвим
у правду, прво у оцјени бесједо-
министра Села, друго у оцјени дјело-
вања аустријских агената у Старој
Србији, и треће, и јесмо у правду
да нијесмо довољно деликатни, у
питању о Босни и Херцеговини.“
Петроградски лист мало се задр-
жава на првој тачки. Односно друге
привлаже, да Аустро-угарска није
одговорна Русији за њезино дјело-
вање у Старој Србији до 1897, као
што признаје да Аустро-угарска
није крива, што су ту живе старе
традиције и можда неискорјеније ме-
ђу агитаторима мјесног поријекла,
као што су у Арбанији свемоћни
католички фратри и т. д. али је за
то Русија у праву очекивати, да
аустријски представници, консули и
консулски агенти вазда тачно раз-
вијају своје дјеловање у сагласију са
правим намјерама своје владе. А што
се тиче треће тачке овако „Новоје
Вреја“ наставља: „За што нам се
свиђело помињати Босну и Херце-
говину? — питају нас Аустријци.
То је било тако цомјесно додирати
толико осјетљиво за Беч питање!
Нама се чини ипак, да је то било
потпуно умјесно. Наша је задаћа
била свршити једном и за вазда са
свила легендама и баснама, које су
се развиле око руско-аустријског
споразума под утицајем постојаних
пређутавања и вијести, не контро-
лисаних. Наша политика према Ау-
стро-угарској потпуно је отворена и
искрена. Па ми претполажемо, да
је таква и аустријска политика пре-
ма нама, и за то захтјевамо свјет-
лости, што је више могуће свјетло-
сти у нашим односима. О користи
руско-аустријског споразума „Новоје
Вреја“ изразило се не једном и то
сасвим јасно. Стога само очито пре-
дубеђење против навода нашег
последњег чланка могло би дати
основа тврђи, да ми сматрамо, да се
наш споразум приближује концу, и
да предвиђамо у недалекој будућ-
ности политику слободних руку на
Балкану. Ми нијесмо мислили о ни-
чему подобном говорити. Израз, да
се споразум прекида „када први ау-
стријски војник ступи у Стару Ср-
бију,“ није у себи садржавао ни
пријетње управљене Аустро-угар-
ској, ни разочарање у лојалности
аустријске владе. Овим ријечима ми
смо хтјели само очито разјаснити
основну мисо споразума, који почива
на готовости, да се строго подржава
status quo на Балкану. Између оста-
лога у сферу овога status quo улази
и уздржање положаја у сјеверном
округу Старе Србије, који се назад
25 година називао Новозарским сап-
цаком. Ту на неколико тачака бо-
санске границе налазе се заједно са
турским аустријски гарнизони. Бер-
лински трактат давао је право Ау-
стро-угарској да се може покренути
знатно јужније „до Митровице и да-
ље.“ Ипак Аустро-угарска није тада

нашла удобним да се тим правом
користује, ограничивши се на ви-
шепоменутој пограничној комбина-
цији. Од тада је прошао четврт ви-
јека, и питање о покрету к Митро-
вици није се подизало. А сада се
оно може сматрати, благодарје рус-
ко-аустријском споразуму о status quo,
коначно затвореним. То сада добро
знаду у Биограду и на Цетињу,
чим се и објасњава потпуно мир-
но држање Србије и Црне Горе
према догађајима, који се обилажу.
Између осталог то је спокојство
веома пријатно за рјешање тудиога
арбанашкога питања, што доказује
још једном благотворно дјеловање
руско-аустријског споразума, које се
појављује свуда, гдје се примјењује
то драгоцјено узајамно повјерење,
осуство којег се прије тако тешко
показивало.“

РУСКА ЗАДАЋА У СТАРОЈ СРБИЈИ

Петроградско „Н. Вреја“ доноси под
овим насловом од свог сарадника, који
добро познаје балканске прилике, следећи
чланак, који због његове важности заслу-
жује нарочиту пажњу. Чланак гласи:

Када се јуна мјесеца 1901 год. оче-
кивала у Старој Србији сјеца Хришћана,
ја сам дошао у Митровицу одмах послје
нашега скопљског консула В. Т. Машкова
који је тамо био откомандован да преду-
приједи катастрофу. Већ су тада Арнаути
изјављивали намјеру да убију рускога
консула. Када сам у пратњи вапџија и
гаваза шетао по митровачком базару, срп-
ски драгоман, који је такође био у пратњи,
преклињао ме је да гледам према се, иначе
ће, вели, пудати на нас. Ја тада нијесам
томе вјеровало и нијесам хтијо ускратити
себи задовољство да на тенега посматрам
живописне слике Арбанаса који су, као
дивљи вјерови, гледали у нас и стрије-
љали очима испод својих ћепанака дуна-
ска и из мрачних дубина кавана и бер-
берница. Моја нечувена дрскост, по ми-
шљењу сапутника ми, прошла је срећно
и ја сам тада створио не баш тако ласкаво
мишљење о храбрости мјесних Срба.

Али то је био упечаток првога дана.
Када сви моји покушаји да прекорачим
праг дома мјесног хришћанина и код нај-
бољих препорука осталоше безуспјешни
пред страховањем од Арбанаса; када се
увјерих, да ниједан српски трговац у том
пријатном граду не смије пријети лицу,
докле не најми себи достојног пратиоца из
арбанашке голандерије што шпарту по ули-
цама; када бијаш свједок једне сцене, која
се одиграла на жељезници, у присуству
жандарма, гдје Арбанаси не сирјујени,
опљачкаше једног српског трговца; и кад
на другој жељезничкој станици бијаш сви-
док насилног одвођења из жељезничког
купеа једне хришћанске дјевчице, о чем
добих објашњење од кондуктера Левантина
на исквереном француском језику: „Ah mon
vieux! Nous on avons chaque jour de ces questi-
ons“ — тада сам почео појимати, да страхо-
вање мјесних Срба није усађено и да није
без уврца што се ни из једног дома, на
чија смо врата закуцали, не одазва мушкар-
ца неге увијек женскиње. У Старој Ср-
бији то је готово општи обичај, пошто на
мушкарца који би се појавио на вратима
Арбанас је готов, без икаквог обавјешта-
вања, одмах да пуца. Паника која влада
у становништву таква је, да се у многим
окрузима Старе Србије не може преко ци-
јеле године видјети мушкарца да ради
пољске радње које обично свршавају жен-
ске, пошто њих Арбанаси не дирају због
„риторских објашњања“ својих, како се о
том изражавају њихови западњачки живо-
тописци. Наравно, кад нијесу лијепе. Ако
се оване додату последњег некажњена
убиства, стална разбојничка, несајвесна
пљачка становништва, коме се Арбанаси
натурају за „заштитнике од разбојника“
ударајући му сами намет да то, онда је са
свим јасно, зашто српско становништво у
Старој Србији бјежи преко границе остав-
љајући све што има судбини на вољу. На-
поредо с исељавањем Срба све се више

шири „арнаутлук“ и није бив основа што
већ сада Стару Србију називају Новом
Арбанијом. Арнаути једва да данас не
представљају тамо три четвртине станов-
ништва. Знаменито по својој плодности и
проданости својим „Косово Поље“ прешло
је у власт дивљих досадањих доселеника
а поглавито ватренога фанатика приштв-
ског муфтије. Крај чувена гроба султана
Мурата, споменика оснивача турскога гос-
подарства на том крају, држе се сада
скупови арнаутских племена, која овде кују
планове о својој раду у славу полумјесеца
и унижењу крота. А међутим област, гдје
се све то сада догађа, била је некада на-
предна православна земља, колијевка срп-
ске славе и просвјете. Овдје је била славна
престоница Душанова, овдје Пећ (Ипек)
гдје су боранили српски патријарси. Област
природом благословена, била је брижљиво
обрађена, украшена десетинама богатих
градава и хиљадама села. У славу Божију
овдје су благочестиве руке подизале сто-
тине православних манастира, чије жалосне
развалине још и сада свједоче о прошлости
љепших дана.

Ипак смо још далеко од тога, да је,
у Старој Србији све изгубљено за Србе и
Словенство. За сада још се има што спа-
савати: још бројно стање Срба овдје достиже
готово сто хиљада (око 200.000 прим. Ур.)
а у Краљевини Србији много хиљада
емиграната чекају могућност да се врате
на своја огњишта; још се виђају по селима
које сад Арбанаси држе двајестак читавих
манастира, без калуђера, а међу њима
„Високи Дечани“ с чудним мраморним
храмом, бисером старог српског црквеног
неимарства.

У осталом значај Старе Србије није
само у тим словенским светињама и сачу-
ваном овдје ондје словенском становништву,
него и у веома важном политичком и гео-
графском положају. Стара Србија по опште
увојеном схватању (Срби јој додају и сје-
верну Македонију) јесте узани дио земљи-
шта 60—100 врти ширине, између југо-
западног дијела Краљевине Србије с једне
стране и Црне Горе и Сјеверне Албаније
(скадарски вилајет) с друге. Краљевина
Србија, турска Стара Србија и Књажевина
Црна Гора насељене су једним истим,
српским племеном и представљају једну
етнографску цјелину, којој све више и
више претјети албански живаљ што као
некакав клин улази у ово живо тијело.
Ако је суђено да се некада ствари срп-
ско црногорско јединство, оно ће, наравно,
бити само могуће, ако се очува и снажи
српско становништво у Старој Србији.

За Аустрију која стално циља на то,
да разједини и ослаби Словене и која на-
рочито и реносно тежи да омете уједи-
њење српскога народа, врло би жељети
било да Срба нестане у Старој Србији те
је по томе тешко вјеровати да аустријанци
не раде врло живо у том правцу. Њима
у том послу иде веома на руку званично
призната им улога покровитељке католи-
цизма и многобројни албанци и католици
су прекрасни материјал за ове аустријске
планове. Помеутот уједињења Србаје и
Црне Горе аустријанци се за сада не боје
јер му се не налажу у скорој будућности:
они знају, да су данашња Србија и Црна
Гора разједињене не само Старом Србијом
него и многим другим преградама нарав-
ственог карактера, у чим игра знатну улогу
супарништво двију српских династија и
унутарње различне створене равним прав-
цима историјскога развића једне и друге
земље. Али се аустријанци боје свега што
би могло зближити Црну Гору и Србију.
А зближити би их могао, и то сасвим
природним начином, непосредни саобраћај
кога сада нема. Данас да би сте отишли
из Биограда на Цетиње, треба да обиђете
Аустро-Угарску: из једне српске престо-
нице у другу отићи теже је и скупле,
него у Беч или Берлин. Међутим кад би
било непосредног пута из Србије преко
Старе Србије за црногорско пристаниште
Бар, међу овим двијема тако сродним зем-
љама постигло би се стално општење које
би код заједнице језика и обичаја време-
ном довело до поступног зближења.

Веаа Србије с Јадранским морем отво-
рила би југо-западне јевропске пијаве мла-
дој краљевини и њеним природним произ-
водима па би јој доијела и давно жељено
економско ослобођење Аустро-Угарске. Ова
иста линија проведена до мора преко Црне
Горе дала би овој последњој могућности

да организује извоз из источних крајева
својих богатих једовом шумом и на тај би
се начин спасла ова земља од катастрофе
која је иначе неминуовна. Сем тога, нова
жељезница од Бара преко Старе Србије и
јужног дијела Краљевине Србије сјединила
би се с бугарским жељезницама које воде
Црном мору. Иа бугарске би се организовао
преко Румуније директно саобраћај с Оде-
сом, која би тим начином била невана не-
посредно с Јадранским морем и постала
кључ за трговину са свима словенским зем-
љама које пресеца нов пут. План за ову
попечну балканску пругу давно се рас-
матра у балканским престоницама, но и
код тако очевидне користи за учеснике,
ни до сада није се могло извести погла-
вјито због несугласица словенских држава
и због равнодушности Русије према својим
непосредним користима. Потпуно је при-
родно, што се Аустрија труди извући кор-
исти из овога протезања и осујети овај
словенски напрт. Она то може постићи на
два начина: да вауаме Стару Србију која
дијели Србију и Црну Гору, или да је
полако уступи дивљим Арнаутима. Први
циљ она би могла постићи у случају ал-
банских нереда, ослањајући се на 25 чл.
Берлинског уговора који јој даје право (?)
да помакне војску „до Митровице и даље“.
Међутим томе сад смета споразум с Ру-
сијом који се оснива на принципу неже-
шања и чувања status quo. У том односу
аустро-угарски споразум, тачно вршен,
управо је опасаносан за Словенску ствар
на Балкану. И тако Аустрији остаје други
пут да омете будућу попечну руско-сло-
венску пругу, на име, да преда Стару
Србију Арбанасима и да мјесто не створи
чисто албанску провинцију за будућу само-
сталну волику Албанију, која неће никада
допустити Србима у њиховим Словенским
сусједима слободан излаз на Јадранско
море.

До сада је природан ток догађаја
несумњиво у знатној мјери помагао систе-
матском раду аустријанаца у означеном
правцу. Ни Србија ни Црна Гора, ни Ру-
сија, нијесу могле стати на пут поступном
исељавању Срба из Старе Србије и нити
су могле спријечити да ова врло важна сло-
венска ћуприја између Србије и Црне Горе
не постане „арнаутлук“. Сад су се, међу-
тим, прилике сасвим промијениле у нашу
корис. Убиство рускога консула у Митро-
вици даје нам право да тражимо коначно
укирање Арнаута и тим самим да обезбе-
димо мјесно српско становништво. То ће
бити најмудрија и најблагодарија награда
нашим непријатељима за њихове лукаве
интриге.

Погреб † Шчербине.

Руски консул Шчербина, лежао је на
мртвачком одру, окружен цијећем, вијен-
цима, којима су благодарни Срби обасу-
ли одар заштитника Срба на Косову.

Кућа је царско-руског консулата у
Митровици, са неких десет соба, које је
покојни Шчербина богато намјестио је-
вропским раскошем и сваком удобношћу.
— Богат је био, млад је био, а имао је цуно
укуса. У највећем салону, који је дивно
окићен персиским и индиским ћилими-
ма, и по видовима умјетничким сликама,
постављен је велики црни катафалк, а ње-
гов омиљени гласовар био је завијен у
црно. На њему неће више свирати добри
Шчербина малоруске и украјинске цје-
ме... Жалост бјеше погледала ову кућу,
сад у прнини, с бесмртним покојником
у њој.

Шчербина је умро ноћу између пет-
ка 28. и суботу 29. марта у 1¹/₂ сах. по
поноћи. Последња четири дана ишла је
болест све на горе. Љекари др. Војислав
Суботић из Биограда, др. Жак пат. (Јевре-
јин) из Солуна и др. Камбуроглу, Грк из
Цариграда, чинили су све, да спасу рањеног
конзула, али без усјеха. Нарочито су
се својом пажњом и вјештином, истицала
прва двојица. У прошлу сриједу у вече
Шчербина се топло ахвало др. Суботићу
на пажњи и лијечењу, и дао му свој бри-
лијански прстен за спомен, изјавивши да
осјећа да ће скоро умријети. И остале
љекаре лијепо је обдарио, а с г. Машко-
вом својим другом — консулом, својим чи-
новницима и кавазима (чуварима) и при-
јатељима — опростно се доз је још био

при свијести и причестно се. У петак у вече у 10 сати, наступиле су највеће муке, болови и агонија. Много је бунаца, изговарајући у бунулу испрекидане ријечи: „мајко... пар... Срби... потиштени... заштита“...
Веле, да су му посљедње ријечи биле: „биједи Срби“... мислећи и на самрти на патње Срба од Арнаута, од чије је руке и он погинуо.

Кад је издану, тијело му је опрано у шпиритусу, извршена је инјекција и мало балзамирање. Утроба и мозак извађени су, опрани у шпиритусу и враћени на своје мјесто. Лекарни су отпуповали из Митровице сјутра дан.

У суботу је стигао из Београда засебан српски воз, с дивним бакарним сандуком и вијеницама, од којих се нарочито истакла величином и лепотом својом вијенац краља и краљице српске. Тим возом дошутовали су и српски конзул Куртовић из Скопља, Аврамовић из Приштине, страни дописници, депутација Срба из Скопља, српски свештеници с Косова, на челу с митрополитом рашко-призренским Нићифором Перићем.

Њих је све лијепо и гостољубиво примио руски конзул г. Машков. Од часа кад је Шчербина издахнуо, па све док се спровод кренуо из Митровице, свештеници српски читали су и дању и ноћу молитве над мртвцем. Свештеници су дошли из свију крајева Старе Србије, да се бар молитвама одуже Шчербини. Митрополит Нићифор с њима држао је у консулату свечано опјеле. Народ је свијих тих дана у гомилама долазио у консулат, да укаже своју пијетет. Државни су у турски чиновници официри, али од Арнаута нико. Они су све вријеме били мирни, чак и учтиви, али су једва чекали да се мртав понесе из Митровице. Међу тим дуго се није анал, где ће се мртав сахранити. Постојала је најаја да се сахрањи у српској Грачаници на Косову, поред гроба пок. Дионисија. Србина митрополита, или у Високих Дечанима.

Најзад је дошла заповијест из Русије, да се тијело пренесе тамо у Чернигово, где је покојник рођен и где су му имања. Мислило се у први мах, да ће се тај пут учинити преко Србије, по посље је на питање конзула г. Машкова, дошао одговор, да се пренос изврши жељезницом преко Скопља у Солун, а отуда парабродом у Цариград и Русију. Но да се тијело не би мегло у турски вагон задржан је један вагон српске државне жељезнице, на коме је покојник транспоран до Солуна.

Огромни спровод кренуо је из конзулата у 6 сати изјутра. Улице је прекривала грдна маса српског народа. Број вијенаца био је огроман. За сандуком ишло је 2 табора турске војске и једна батерија топова, у знак почаст и неке војне „сатифакције.“ затим официри, чиновници, војна музика, ученици српских школа, де путације Срба из разних крајева и много народа. Кад је спровод изашао из куће пукао је један топ, а затим још 4.

Митрополит г. Нићифор одржао је помен и на митровачкој станици, а затим се воз кренуо у Скопље, уз пречавање: „Свјати Боже“... Тијело је почивало у српском вагону, који је био сав у врњени, са бијелим крстовима на њему. Вагон је био окићен зеленилом, а у њему је био смјештен бакарни сандук на површини којег је провор, те се мртав могао видјети. Вагон је био пун вијенаца, а катафалк и сандук обавијен руском заставом, пун цвијећа и

зеленила. На површини сандука био је покојников мах, и службена капа. Цијелог пута до Скопља, у вагону су читали молитве косовски српски свештеници и митрополит Нићифор, који је тијело допратио до Скопља. Крај сандука стајали су у вагону још српски конзул г. Куртовић и г. Аврамовић, у униформама са прним флоровима.

На свима станицама косовске жељезнице (Вучитрн, Приштина, Липљан, Феризовић) изашли су Срби у масама са ученицима српских школа, поповима, те је на свакој станици одржан помен. У Вучитрну и Феризовићу била је на станицама постројена турска војска, која је одавала почаст. За онду је што турски полицаји у Феризовићу нијесу хтјели пустити на станицу Србе и ученике српске, а то је покушао учинити и један Жид „реформни полицаја“ на скопској станици, али га је у томе спријечио руски конзул Манделстам. У Качанику је сандук обасут цвијећем купљеним од Арнаута, који су били на станици, али се мирно понашали, јер су се Турци и Арнаути много преплашили, те мислили да ће због убиства Шчербине доћи до рата између Русије и Турске.

У Скопљу је спровод свечано дочекан на станици, где је вагон са сандуком два сата стајао.

Воз су дочекали руски конзул г. Манделстам са својим чиновницима, српски вице конзул г. Иванић са чиновницима консулатским, даље конзули аустро-угарски, талијански, инглески, француски, грчки и агент бугарски. Ту је одржавано опјеле и молебствије на коме је чиновнијствовао српски митрополит Фирмилијан са 15 свештеника. Бугарски митрополит Сиенски био је на станици, али није чиновнијствовао. Пјевао је хор српско мушке и женске гимназије. Подозрени су вијеници, од стране српске општине у Скопљу, српских школа, митрополита Фирмилијана.

На станици је било пуно народа, већином Срба. И овде је турска војска одала почаст спроводу.

До овдје извјештај новосајке „Застава“.

Петроградско „Н Време“ доноси од свог дописника из Солуна наставак описа овог историјског спровода у Солуну.

То је био дивни, дирљиви, појетички, величанствени призвор — вели дописник. У Солуну су сада ноћи чарне. Са жељезничке станице види се далеко — далеко глатка површина плавог мора. На хори венту јасној тами подижу се грациозни контури Олимпа, тек што се бијеле његови сивијезни врхови. Огромни пуњи мјесец лије њеку електричну свјетлост...

Из Скопља је влак долазио закасњен. На станици дошли су у 9 урз, и чекали до 11 консули Русије, Србије и Букарске, грчки Митрополит Атанасије, блиједи, обљели старац, многобројно свештенство, калуђери подворја у Салулу руског Пантелејмоноског светогорског манастира, и густо мноштво Срба и Бугара. Иза ограда станице, коју су чували војска и полиција, таласало се пијело море народа.

Напослије стиже влак. Тужан вагон аууставио се према Митрополиту, окруженом свештенством у свијетлим одежама. У наоколо подизала се шума грамадних воштаних звјеза и позлаћених ферала. Латије и рипиде као сунце сијали су у прорачном полумраку.

Тужни вагон био је окићен просто, али с љубављу и укусом. Застрт црном материјом. У наоколо зелени мирови ви-

јеници. На средини велики бијели крот У-нутра у полумраку види се мртвачка скриња од тамне бронзе, сва покривена цвијећем, испод којег се виде боје руске заставе, а на њој се сјаје галунима троуголни клубук. По крају не тамна непокретна слика каваза. Ја сам га познао то је био један Шчербинин каваз Србин.

Стадоше се разлијегати протегнути мотиви грчкога појања, које су наизмијену прекидали снажни напјеви рускога хора. Послије извршеног помена, почели су се извансити вијеници, сваковрсни. Било их је гигантских које су морали подвојиза носити. Замириса ружа и вијола. Виле су се сви лене ленте свилених боја. По њима вие Шчербине са ријечима: „Мученик“ — „Пријатељ српскога народа“ — „Од Краља и Краљице“ — „Од Солунских Бугара“ — „Од Митрополита Фирмилијана“ — „Од бугарског агента у Солуну“. Међу њима су се бијелиле ленте са дирљивим ријечима: „Срби своје брату“.

Спровод се дуг протеглао. Први су одили ђаци из Митрополије у стихирима који су носили свијеће и ферале, па појачи, а за њим шума рипида и латије. Све се то блиста и игра на млијечно-плавој мјесечини. Са стране бјеше гомиле сјени безбројних сиљута, које су пратиле спровод кроз град па преко обале, к руској цркви. Кренуше и мртвачка кола, а најпријед свештенство у латиним одежама, сјајне митре, црне камиланке. За којима словенски консули: Гире, Исопов и Николић са њиховим секретарима и драгоманима. Сви они носе на јастучицима ордене Покојникове.

По прозорима кроз тамне улице видјеле су се слике „Јевропејана“, које задивљене, у ћутању, гледају необични спровод. Тек послите пуне уре спровод стигао и руску цркву. Ту је опет отодјужен помен, и мученичко тијело најпослије склоњено се на родном земљишту.

Настављамо по извјештају из Солуна загребачког „Србобрана“.

Сјутра дан 2 ов. мјесеца у 10 часова Срби су по нова приредили парастос у капели, над мртвим тијелом. Капела је била пуна солунских Срба. На јекнавије је одговарао хор ђака српске гимназије.

У 12^{1/2} часова приредио је парастос руски конзул. Овом парастосу присуствоваше опет вијеници Срби, особље српског консулата и бугар трг. агент с директором бугарске гимназије.

Тек сјутра-дан, у сриједу 3 ов. м. око 11 часова приспе руски стационер из Цариграда „Доњец“. Чим се укотвио опалио је 21 топовски метак.

У 5 часова послите подне пренијело се мртво тијело консулово из капеле на брод. Тад је и била права свечаност на којој су узели аванична учешћа све турске власти и страни консули. И најширим је круговима то познато, па им је све ово било неугодно као и Турцима. За вријеме док је мртво тијело консулово лежало у капели све су улице биле око ње загушене радозналост свијетлом. Полиција је за све вријеме помоћу војске одржавала ред. У 5 часова се кренуо спровод из капеле ка пристаништу. Спровод је био, разумије се, много свечанији него онај од станице до капеле. Ишао је истим редом као и од станице. Напријед су ношени вијеници. Српске су вијенице носили Срби. Краљев и Краљичин вијенац носили су професори г. г. Драг. Обрадовић и Св. Павић, вијенац Срба из Старе Србије је носио г. М. Добросављевић, Руског клуба г. М. Ладовић и т. д.

По зади вијенаца је био хор руских монаха, за њима свештеници с митрополитом. Живу сензацију је изазвала појава руских војника с „Доњеца“. Била су два вода, један у пуној опреми с оружјем и један топ лаке батерије. Сви су приспјели пред сам изношење мртвачице. Десет руских војника носило је мртвог свог консула. Атлети су то прави били. Да је само било видјети како им сијевају очи на Турке. Разумије се, да и о њима ништа боље нијесу мислили турски официри и војници, који су и овом приликом чинили шпалир од Метоха до станице, а то је одстојање од једног километра скоро. Интересантно је да турски полицајци с војском не могаше успоставити ваљан ред, док се не појави један руски официр са „Доњеца“ с почасном четом руске војске, која је рукама вукла топ лаке батерије, опкољавали су свог мртвог консула, за којим су ишли страни консули с декорацијама Шчербининим. На челу цијељне спровода свирала је турска војна музика жалосни марш. Лаким ходом се кретао спровод ка пристаништу где је „Доњец“ био усцдрен. Гомиле свијета су закрчиле биле све споредне улице. Сви балкони и кровови су претрпани били гледаоцима. лагано идучи приспио је спровод око 6 часова броду. Ваљда најсвечанији моменат бјеше уношење убијеног консула на руски брод. Не као људи већ као прави лавови изгледали су Руси што носиле свог консула. „На плећо“! повика руски официр и од једном излети саркофиг у вис ка да га је нека невидљива сила избацала.

На брод су пуштени само аванични учесници спровода. Држат је и ту кратак помен, па се у брзо брод кренуо, опалившт, као и при доласку, 21 топовски метак.

Представници највише цивилизне и војне власти који су били представљени својим изасланицима, јавили су да су болесни.

ШЧЕРВИНА И КАТОЛИЦИ

В. С. Драгомиреки блиски пријатељ убијенога руског консула Григорија Ст. Шчербина износи о њему у петроградским „Новостима“ ове податке:

„Покојни Шчербина тако је савршено говорио арнаутски језик, да је на арнаутски преводио руске pjesме. Срби су га на рукама носили, српске новине непрестано писале о њему. Из Митровице писао је у почетку, да је тамо све мирно, и да у Туркама не опажа никакве обилје увемирности. У другом писму већ се жали, да његов подомжај постаје неносан услед интрига. Шпијунци га, вели, на сваком корак прате, хватају писма која пише рускоме посланику у Цариград, и консулима. Но из његових писама није се могло видјети да је лично у некој опасности, или да се може кидасати још и на његов живот. Арнауте је одвајао на два табора, на мусломане и католике. Мусломани живе највише по селима, и с њима је Шчербина увијек био спокојан. За извор зла у главном сматрао је католике, који су дубавције, анаталије, чиновници, у опште варошко становништво. Из тога табора излази највише непријатељства и мржње. Пема сумањ, писао је Шчербина, да Арнаути католици не раде самостално, но их други подбада. Шчербина није волио Аустројуг, и много је опуштивао и ако је с Русијом у споразуму.“

Албанија и њезино природно богатство.

(Сарфетак.)

Као рачунска јединица у албанској трговини вриједи *златник* од 20 *франка*, као јединица дужине пик=0.67 мет., као јединица тежине *ока*=1.28 килограма, која такође служи и као мјера за текућине=1.33 лит.; жито се мјери са *кијасом*=40.5 лит., а уље у великој продаји са *старом*=15 *ока*=18.950 лит.

На увоз у Албанију, као уопће у Турску плаћа се царина по вриједности од 8 процената; извоз, изузевши жита, вина, кожа, вуне, памука, ткања и брашна плаћа се од валогет — царина (по вриједности) од 1 процента; исто тако провоз. На робу, која се преноси из једне албанске луке у другу, плаћа се осам процената, а на грађу чак 12%, царине по вриједности. Увоз пољопривредних машина, ратарског оруђа и гвоздени материјал за фабрике прост је од царине, уважање оружја и експлозивног материјала забрањено и најзад увоз пића, алкохолних препарата, хемијских и фармацевтских артикала, сапуна, бојадисаних играчака допушта се само пошто се хемијски испита.

По Менегелију има трговина албанска у опће још облик трампе, развијене; скоро једини трговци из Јањине и Превезе плаћају с новцем. Обични рок плаћања иде између четир и шест мјесеци. Нјегови је дво трговине албанске и с иностран-

ЛИСТА К.

НА ГРОВУ
Г. С. ШЧЕРВИНЕ

Шта! зар и још да крв руска
Балканаца тди поља?

Зар још Балкан не заслужи
Да му судба буде боља?

Зар још Балкан чокат' мора,
Да се руски Ор'о стреса,
Да балканским гавранима
Спроми крви, спроми меса?

Зар оружја Балкан нема,
Руске наде, руске вјере,
Зар Балканац не дорасте,
Да плодове руске бере?

Ил' је Балкан заплео се
У заплету, туђој мрежи,
Па не види ко је плете,
Ни куд душман нагло тежи?...

Хеј, Балканца! Хеј, јунаци! —
Руку руци брат нек пружи
И у доба тепких дана
Брат са братом нек се адружи!

И завјетну вјеру дајмо
Славном Орлу, — моћном брату
Уданица вада бити
Руског царства сиљном јату,

Које нам је одњихало
Краљевине, Књажевине
И што бригом окружава
Балканаца отаџбине. —

Само тако умукнуће
На све стране врашка граја,
А Балканац неће никад
И никоме бити раја!

О Русију! света земљо!
Православље штити, пави,
И не пуштај душманину
Да горд Балкан ногом гави! —

*

**

Крај Косова херој паде
На бранику српске свјести, —
Ив потаје пушка пуцла
Дивље влице, — зле објести,

И цвијетак прекинула
Код лавора вјечно славе,
Што на Балкан задобише
Славјанскога царства главе. —

Шчербина је ето пао
У Косовској Митровици,
Св'јежи цвијет затакао
Милошевој перјаници.

Хвала, слава, мучениче,
Кроз српске се хори горе, —
Првијенац Срба ти си
При кретању на злотворе! —

Шест вјекова Србин пјева
Три косовска побратима, —
С пуним правом и привнањем
Уврстиће тебе с њима, —

И харно те прослављати,
Док у Шари живе виле,
Док је цв'јећа по Косову —
Док хероја трају силе!...

Цетиге, 8 априла 1903 г.

Војвода Ш. Петровић-Његош.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“

ЦАРИГРАД, 14 априла. — Француски посланик на јучерашњој аудијенци поткријенио је кораке руског и аустро угарског посланика. Порти је стигла вијест, да је у боју код Спрдежа у монастирском вилаету Сарафов рањен, и да се налази у округу Касторије. Наредна је енергична похера.

ЦЕРНИГОВ 14 априла. — Данас је био погреб Шчербини у присуству преставника свих власти. Војска је чинила шпалере.

ПЛЕТНА, 14 априла. — Јутрос свечано полагање првог камена споменика погинулим војницима руским и румунским код Плетне. Управљен је телеграм Цару и Књазу.

ЦАРИГРАД, 15 априла. — Управљена је народба властима по јевропским вилаетима, да се чува што је могуће више живот и имањо страних поданика.

ЦАРИГРАД, 16. априла — По званичном саопштењу војена акција против арнаутског отпора у скопљанском вилаету налази се у стању приправљања и биће одишта извршена. Изгледа да је акција у ствари отпочела. Шест батаљона пошли су из Веривовића у Призрен, у то друга версија говори, да су се опет вратили у Веривовић!

РИМ, 16 априла. — Инглески Краљ стигао је, дочекан на станици Краљем и Принцима. Монархи су се загрлили и пољубили. До Квиринала били су праћени најодушевљенијим овацијама од мноштва народа.

РИМ, 16 априла. — У камари је председник, уз бурне овације, дао израза живим симпатијама за Краља Едварда, Владоца великог народа пријатељског. У подне је Краљ Едвард поцао у Папгеон, акламиран мноштвом народа, и положио вијенце на гробове Виктора Емануила и Хумборта. У вечер велики објед у Квириналу, послје галаста престава у поворишту. — На обједу Краљ Виктор био је у здрављу Краља Едварда спомоуши да је Италија уживала постојано пријатељство Инглеске у својим dobrим и влим приликама. Изразио је жељу да се пријатељство двију круна и двају народа вјечно уздржи и све више утврди. Едвард је одговори, да се узда, да узајамно пријатељство двију држава неће никад престати. Љубећи обје слободу и слободне установе, и имајући заједничке сврхе цивилизације и уздржања јевропског мира, увјерен је да ће бити вавда заједно за ствар слободе и цивилизације, као и за напредак свију народа.

БЕЧ, 17 априла. — Цар је послао арцибискупу скадарскоме велико одличје.

БЕРЛИН, 17 априла. — Цар Вилхелм кренуо је пут Рима. У пратњи су му Билов и Валдерве.

РИМ, 17 априла. — Прије подна војена смотра у присуству Краља Едварда, Краља Виктора Емануила и Краљице Јолене. Неизбројно мноштво акламирало одушевљено. Послје подна Краљ Едвард из инглеског посланства посетио Папу; за тим се вратио у Квиринал.

ВИЗЕРТА, 17 априла. — Лубе је отпутовао у Француску.

ЦАРИГРАД 17 априла. — Последињи сукоби са усташима били су у округу Петрића. Чете су изгубиле 14 мртвих и много рањених. Турски су губитци значајнији. Маршал Омер-паша са Шакир-пашом стигао је у Призрен, гдје управља покретом трупа.

СОЛУН, 18 априла. — У исто доба синоћ на разним тачкама било је преко 50 експлозија динамита. Много мртвих и рањених. Опћина ника.

РИМ, 18 априла. — Краљ Едвард отпутовао је у Париз.

ЦАРИГРАД, 18 априла. — Сукоб са четима био је код Љесковца у округу Флорина. Сељаци потпомажу чете. Порта приправља енергичније мјере.

ПЕРИЗ, 19 априла. — Турско посланство саопштава депешу из Солуна, по којој су више особа из три кароце бацале бомбе кад је ватра букнула у Отманску Банку. Два су бунтовника убијена, три жива ухваћена. Један бугарски учитељ, који је био покретач, ухваћен је.

БЕЧ, 19 априла. — Говори се да је отпочела велика акција чета на граници. Више сукоба особито у Малеш-планини.

ЦАРИГРАД, 19 апр. — Порта ће узети енергично мјере у заштити иностранаца. У Солуну ће прогласити опсадно стање. У Илдиву био је поћу савјет министарски и ратни.

— Атентат на Банку отоманску проузроковао је ватру, одакле је прешла на банку Метелинску, која се налази визави. Атентати су извршени и против иностраних церкла и двије гостионице. Њемачки консуо који се налазио у церклу, рањен је. Трупа жандармерија и полиција тражи аукторе атентата, отуд се запоћео пред, у ком су остали више мртвих и рањених с обје стране. У поноћи је био ред успостављен. Трупе заузимају све улице, чувају консулате и јавне зграде. Данас је саобраћај сасвим прекинут. Потпуна тишина.

РИМ, 19 априла. — Једна дивизија ескадре добила је наредбу да крене пут Солуна.

БЕРЛИН, 19 априла. — Њемачки церкл у Солуну уништен је. Рањона су три члана а један убијен.

РИМ, 19 априла. — Морин је најавио у камари, да Италија неће радити усамљена, али неће остати са стране. Положај у Македонији одишта је тежак, али ипак може се посматрати спокојно и с повјерењем, јер су велесиле тврдо одлучиле да уздрже мир, који најбоље обезбеђује status quo.

ПЕРИЗ, 19 априла. — Краља Едварда дочекао је Лубе на станици. Град је искићен заставама. Краљ и Лубе сами у колима пошли су у инглеско посланство. Свим путем Краљ је с поштовањем поздрављан и акламиран на више мјоста као и Лубе од неизмјерног мноштва народа, из ког су се чули и узвици: Живјела република! Живјела војска!

О Г Л А С

Јавна продаја непокретности Јоване Јока Поповића из Спича извршиће се дне 25 априла т. г.

Види оглас у „Гл. Црногорца“ број 8 и 9 од 1903 год.

Број 950.

VI—1900—1

Бар, 16 априла 1903 г.

Из канц. Облас. Суда.

О Б Ј А В А

1. Износи се на јавну продају доље потписана непокретност гл. кмета Николе Н. Манојловића с Кржање, која је процијењена кр. шестотина шедезет (660 кр.)

2. Продаја ће се извршити на Кржању код потписаног.

3. За продају одређује се три рока први на 22 априла, други на 22 маја, а трећи на 22 јуна текуће године у двије уре послје подна.

4. На прва два рока неће се непокретност продати испод процијењене вриједности а на трећем и ниже али никако испод $\frac{2}{3}$ процијењене вриједности.

5. Сваки је лицитанат дужан положити јемство 10% од процијењене вриједности непокретности.

Позивају се сви они те имају на непокретност какво реално право, дужникови повјериоци и они који имају право прече купње да се пријаве суду прије прве продаје.

Дотична непокретност наоди се у Кржању звано мјесто Кувовац у један чврстом ком је двије кесе ливаде, четири јасена и шуме рањене са метеом прикрављенима; улазима од источне стране,

граница од истока Тодор М. Гаговић и Андрија Митровић ливадом, од југа Митар М. Гаговић ливадом и гором, од запада Вељо Радев Манојловић гором, а од сјевера Милаш В. Милић гором и ливадом.

Број 28.

У б л и, 20 марта 1903 год.

Кан. Новак В. Радоњић.

Р. 205 Бр. 93 2—2

О Б Ј А В А

Износи се на јавну продају кућа Трпиња Гудеља олд. становника, са њеним доље означеним правом, којој е све процијењено круна 1500.

Продаја ће се извршити у канцеларији овога суда.

За продају се одређује три рока: први на 20 марта, други на 20 априла, а трећи на 20 маја 1903 у 9 сати пред подне. На прва два рока неће се непокретности продати испод процијењене вриједности, а на трећем и ниже, али никако испод $\frac{2}{3}$ процијењене вриједности.

Сваки лицитанат дужан је положити јемство од 10% од процијењене вриједности непокретности.

Позивају се сви они, те имају на непокретностима какво реално право, дужникови повјериоци и они који имају право прече купње, да се пријаве суду прије прве продаје.

Кућа је поземљуша, по плану ограђена, са једним вратима и четири прозора, налази се у западној страни ове вароши, граничи од истока кућом Радачевића, а од запада колским путем. Иста је дугачка 13 мет. и 40 цент. с камаром; а широка 5 мет. и 50 цент. За кућом се налази озидана авлија, дужине мет. 10, а ширине 7, а иза авлије има право зграде не обрађене простора колико и авлија.

К броју 8'.

Д. град, 15/III. 1903.

Упр. Оп. Д. града.

Р. 200 Бр. 94 2—2

О Г Л А С

Износи се на јавну продају кућа олд. Алуша Уста Алилова, која је процијењена круна 1350.

Продаја извршит ће се у канцеларији потписатога Суда. за продају одређени су три рока: први на 29 априла, други на 29 маја и трећи на 30 јуна т. г. у 10 сати прије подне. На прва два рока неће се продати испод процијењене вриједности а на трећем и ниже, али никако испод $\frac{2}{3}$ процијењене вриједности. Сваки је лицитанат дужан положити јемство од 10% од процијењене вриједности дотичне непокретности.

Позивају се сви они те имају на ову непокретност какво реално право, дужников повјериоц (односно његов опуномоћник) и они који имају право прече купње да се пријаве Суду прије прве продаје.

Речена кућа налази се у овој вароши, „Махалу Нову“, иста је дугачка 15 а широк 6 метара, на поду је, има три камаре и једну кујину, аграде и обора има \square м. 340 и кола од једне бистијерне, под и кров је стар, једна камара је поштена, а остале нијесу, зидови су здрави. Граничи: од истока кућом и обром Мустафа Мујова, од југа кућиштем и аградом Цана Мале, од запада аградом Мехмет Цунге и од сјевера путем.

Број 54.

У лцињ, 20 марта 1903 год.

Улицански Општински Суд.

Р 203 Бр. 95 1—1

О Б Ј А В А

Износи се на јавну продају доље описане непокретности Ђорђија Бајовића из Дубровска које су процијењене круна 900.

Продаја ће се извршити у Шавнаку. За продају одређује се три рока. Први на 12 маја други на 12. јуна а трећи на 12 јула у 11 сати прије подне.

На прва два рока неће се непокретности продати испод процијењене вриједности а на трећем и ниже, али никако испод $\frac{2}{3}$ процијењене вриједности.

Сваки је лицитанат дужан положити јемство од 10% од процијењене вриједности непокретности. Позивају се сви они, те имају на непокретностима ма какво реално право, дужникови повјериоци и они који имају право прече купње да се суду пријаве прије прве продаје.

Речене непокретности налазе се у Дубровску.

1) 7 рала орачнице и $1\frac{1}{2}$ коса ливаде звана „Суво Поље“ — граничи од истока земљом Миће Пековића, од запада Косте Зекова, од сјевера Михаила Ђеранића, од југа путем.

2) 1 коса ливаде и 1 рало орачнице — граничи од истока земљом Миће Пековића, од запада Косте Зекова, од сјевера Божовић а од југа путем

3.) ливаде 1 коса звана „Долине“ граничи од истока земљом Павла Божовића, од запада и југа Миће Пековића, од сјевера Цурен Божовића.

Број 151.

Шавник, 26 марта 1903 г.

Кан. Грубан Церковић.

Р. 207 Бр. 96 1—1

О Г Л А С

Износи се на јавну продају доље описане непокретности Ђикина Лазова Капе из Угња, које су процијењене круна 170.

Продаја ће се извршити у Бајицама код потписатог.

За продају одређује се 3 рока: први на 1 маја, други на 1 јуна, а трећи на 1 јула т. г. у 5 сати послје подне.

На прва два рока неће се непокретности продати испод процијењене вриједности а на трећем и ниже, али никако испод $\frac{2}{3}$ процијењене вриједности.

Сваки је лицитанат дужан положити јемство од 10% од процијењене вриједности непокретности.

Позивају се сви они; који имају на непокретности какво реално право, дужникови повјериоци, и они, који имају право прече купње да се пријаве суду прије прве продаје.

Непокретности састоје се из:

1.) Једног комада земље, звано мјесто „Бријег“ у којему има од прилике $\frac{1}{4}$.

Иста земља граничи: од истока земљом Пера Милова Зубера, југа земљом Јока Божова, вапада земљом Ђура Маркова Капе а од сјевера имовином Стевана Милова Зубера.

2.) Двије долине у „Поћета“ граниче имовинама: Луке Барова и Симона Богданова, а од истока општ. путем.

Број 137.

Бајице, 1 априла 1903.

Кан. Богдо Мартиновић.

Р. 186 Бр. 97 1—2

О Г Л А С

Износи се на јавну продају доље описане непокретности Сава Ивова Радловића из Подгорице, које су процијењене круна 1100. Продаја ће се извршити у потписаној канцеларији. За продају одређује се три рока. Први рок 27 априла, други 27 маја и трећи на 27 јуна т. г. у 10 сати прије подне. На прва два рока неће се непокретности продати испод процијењене вриједности а на трећем и ниже, али никако испод $\frac{2}{3}$ процијењене вриједности. Сваки је лицитанат дужан положити јемство од 10% процијењене вриједности.

Позивају се сви они, те имају на непокретностима какво реално право, дужникови повјериоци и они који имају право прече купње да се пријаве суду прије прве продаје.

Непокретности састоје се из:

Кућа поземљуша од три одјељења сва под једним кровом и аграда при истој око $\frac{1}{4}$ рала земље. Југоисточно одјељење исте куће садржи: кујину и камару дужине 13 50, а ширине 5 75 метара, средње одјељење виједна кујина дужине 7 80, а ширине, 5 60 метара, треће одјељење камарица дужине 4 70 а ширине 3 30 метара. У опште зид и кров добар. Испред кућиних одјељења постоји авлија зидом ограђена. Сва три одјељења имају улаз са сокака једним вратима у заједници са другом новом кућом дужниковом.

Број 73.

IV—1903—15.

У Подгорици, дне 27 марта 1903 г.

Из канц. обласног суда.

Р. 229 Бр. 98 1—2

Приватне објаве.

Главна овлашћена интернационална

Агенција за путовање.

БРАЋА БАНАЦ

у Дубровнику

За превазмање паробродом и жељезницом уз обалење цијене:

из Дубровника за Нев-Јорк преко Хавре

” ” ” С. Франциско (Калифорнија) преко Хавре;

” ” ” Аласка;

” ” ” Монтевидео и Буенос-Аирес;

” ” ” Пунта Арена;

” ” ” Валпарисо;

” ” ” Икике;

” ” ” Оакланд;

” ” ” Нев-Зеланд;

” ” ” Аустралију.

За путне карте, пијене и поближе обавијести треба се обратити истој Агенцији.

Р. 66 Бр. 91 12—12

ГРОМОБРАНА

(пајновијег система)

Први Кљ. Цр. Јавном Управом Грађевина дипломирани мајстор израђујем и намјештам комад за 120 круна.

Н и к ш и њ.

Душан С. Ивановић.

Р. 24 Бр. 9 7—7